

PRESES APSKATS

04.09.2026

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskatā:

Knuta diena Salaspilī; Baltijas Jauno speciālistu saiets Jaunolainē un Olainē; Madonas novada bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā gaidāmas pārmaiņas; Jaunjelgavas bibliotēkā tematiskais pasākums pirmklasniekiem; Naukšēnu bibliotēkā tiekas "Bērnu Vasaras Grāmatu Klubiņš"; Smiltenes novada bibliotēkās norisināsies akcija "Dzejas dzīpari"; u.c. bibliotēku aktualitātes.

*Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas
centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.*

Šogad atzīmēsim īpašu Knuta dienu

25. septembrī Salaspilī notiks jau tradicionālā Knuta diena. Šis gads ir īpašs, jo Knuta diena noris Knuta Skujenieka (1936–2022) un Intas Skujenieces (1936) 90 gadu jubilejas zīmē. Intu Skujenieci 90 gadu jubilejā sveicām 29. jūlijā, savukārt Knutu Skujenieku pieminam viņa dzimšanas dienā – 5. septembrī.

Šī gada Knuta diena iezīmē arī simbolisku atgriešanos pie pirmās salaspilī notikušās Knuta dienas 2000. gadā tika ieskandināta toreizējā kultūras namā "Enerģētiskis", kas nu ir atdzimis un pārtapis par Salaspils koncertzāli. Jaunajā kultūrvietā ir arī Knuta Skujenieka zāle, kurā norisināsies Knuta dienas notikumi.

Šī gada Knuta dienas centrālās norises būs Knutam un Intai Skujeniekām veltīta konference "Sirdsapziņas lasījumi" un Salaspils novada pašvaldības iedibinātās "Knuta Skujenieka balvas atdzejā" ceremonija.

"Sirdsapziņas lasījumi" centrā – Knuts un Inta Skujenieki, Salaspils un identitātes meklējumi

Knuta dienas pirmajā daļā no plkst. 13.00 līdz 17.00 ikviens interesents, iepriekš reģistrējoties, aicināts uz konferenci "Sirdsapziņas lasījumi", ko organizē Salaspils novada bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku. Programmā iecerēti priekšlasījumi par Skujenieku fondu Latvijas

Nacionālajā bibliotēkā un nākotnes pētījumu virzieniem, par Salaspils novada pašvaldības un bibliotēkas paveikto un plānoto Knuta un Intas Skujenieku piemiņas saglabāšanā un tālāknodošanā, kā arī par Salaspils identitātes pieturpunktiem. Izceļot Intas Skujenieces devumu un personību, iecerēti priekšlasījumi par atsevišķiem sieviešu vēstures pētniecības aspektiem Latvijā, kā arī atmiņu stāsti par Intas Skujenieces devumu dendroloģijā laikā, kad viņa strādāja par zinātnisko līdzstrādnieci Nacionālajā botāniskajā dārzā. Reģistrēšanās konferencei atvērta no 1. septembra Salaspils novada bibliotēkas tīmekļvietnē.

Knuta Skujenieka balva atdzejā – nozīmīgs notikums Salaspilij un Latvijai

Pēc konferences plkst. 18.00 Salaspils koncertzālē pirmo reizi notiks Salaspils novada pašvaldības iedibinātās Knuta Skujenieka balvas atdzejā pasniegšanas ceremonija. Balva dībināta, lai godinātu dzejnieku, atdzejotāju, Valstiskuma balvas saņēmēju Knutu Skujenieku

un veicinātu atdzejas procesus. Balva tiks pasniegta reizi divos gados, un tai var izvirzīt profesionālus atdzejotājus, kuri latviskojuši tekstus no oriģināla pēdējo divu gadu laikā vai ilgākā laika periodā, leēja sarīkojumā ir bez maksas, saņemot ielūgumu Salaspils novada bibliotēkā. Ielūgumus var saņemt, sākot ar 1. septembri, vietu skaits ir ierobežots.

Dzeju atdzīvināt var tikai tieši – no elpas elpā

Šogad balvai izvirzīti deviņi dzejas krājumi un astoņi profesionāli atdzejotāji. Knuts Skujenieks ir rakstījis: "Dzeju atdzīvināt var tikai tieši – no elpas elpā. Tas ir pašreizējās un mēlēšanas darbs. Cita dzeja, cita valoda jāmlin tāpat kā savējā." Balvai izvirzītie atdzejotāji atdzīvinājuši dzeju no elpas elpā, no valodas valodā, ļaujot lasītājam ieraudzīt un izdzīvot citu valodu un kultūrtelpu dzejas pasaules. Kurš būs šī gada balvas saņēmējs – uzzināsim svētigajā balvas pasniegšanas ceremonijā 25. septembrī, bet tikmēr aicinām iepazīties ar balvas nominantiem.

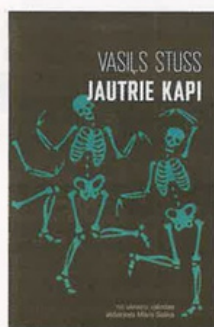
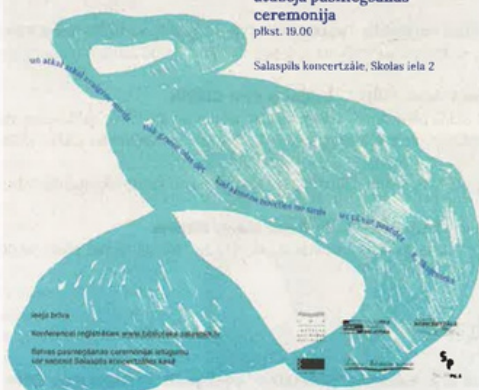
Knuta diena

25. septembris, 2026

Konference
"Sirdsapziņas lasījumi"
plkst. 13.00

Knuta Skujenieka balvas
atdzejā pasniegšanas
ceremonija
plkst. 19.00

Salaspils koncertzāle, Skolas iela 2

Vasilis Stuss "Jautrie kapi" (2026, Aminori), atdzejotājs Māris Salējs.

Vasiļa Stusa (1938–1985) dzeja ir intelektuāli blīva, metaforiski piesātināta un valodiski inovatīva. Māris Salējs ir spējis atrast latviešu valodas ekvivalentu V. Stusa "hermētiskajiem" tēliem, saglabājot oriģināla skarbo ritmu un iekšējo spriedzi. Atdzejotajam sniedz latviešu lasītājam iespēju saprast ukraiņu garīgās pretošanās saknes un dzejas augsto intelektuālo līmeni.

Ļevs Rubinsšteins "Tas esmu es" (2026, Orbits), atdzejotājs Kārlis Vērdiņš.

Grāmatas tulkojums izdots kā veltījums Ļeva Rubinsšteina (1947–2024) piemiņai un kā atgādinājums par viņa neparasto dzeju – liecinājums par apbrīnojami neordināru poētisko domāšanu un stingru totali-

tārisma nosodījumu. Krājuma sastādītājs un atdzejotājs Kārlis Vērdiņš ir pazīstams latviešu dzejnieks, literatūrzinātnieks un atdzejotājs, kurš regulāri atdzejo gan angļu un amerikāņu modernisma autoru, gan Latvijas krievu dzejnieku darbus.

Dzejas izlase "man pietiks ar latviju. Igaunu mūsdienu dzejas antoloģija"

(2026, Orbits), atdzejotāju krājuma sastādītājs Guntars Godiņš.

Dzejnieks un tulkotājs Guntars Godiņš ir sastādījis un atdzejojis mūsdienu igauņu dzejas antoloģiju, kurā iekļauti 14 dzejnieku dzejoļi. 2022. gadā Igaunijā tika izdota Contra sastādītā un tulkotā latviešu mūsdienu dzejas antoloģija, savukārt Guntars Godiņš ir sagatavojis igauņu laikmetīgās dzejas antoloģiju, kas ļauj salīdzināt abu valstu laikmetīgo dzeju, saskatīt kopīgo un atšķirīgo.

Ļuba Jakimčuka "Donbasa aprikozes" (2025, Orbits), atdzejotāji Māra Poļakova, Māris Salējs, Ingmāra Balode.

Ļuba Jakimčuka (1985) ir ukraiņu dzejniece, divu dzejas krājumu autore. Par krājumu "Donbasa aprikozes" (2015) viņa saņēmusi neskaitāmus apbalvojumu-

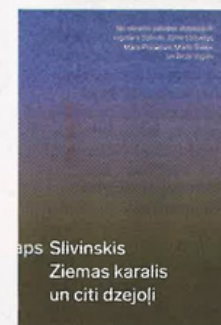
mus. Viņa dzimusi un uzaugusi Luhanskas apgabalā Pervomaiskā, 80 kilometrus no Krievijas robežas. Pirmie vārdi Ļubas Jakimčukas dzejas krājumā "Donbasa aprikozes" ir vienkārša fakta konstatācija: "Tur, kur neaug aprikozes, sākas krievija". Viņas valodā vispār nav patosa, tā ir autentiska un intīma, ļaujot noskārst, kā jūtas sievietē, kurai visapkārt sabrūk viņas pasaule. Dzejoļi ir kā okupētu pilsētu iedzīvotāji, kuriem nav kur bēgt un kurus neviens neapbrīnina no dzīvības briesmām.

Efe Dujans "Mana sirdsapziņa ir badīga lapsa" (2025, Orbits), atdzejotāja Madara Gruntmane.

Efe Dujans (1981) ir Turcijā un starptautiski labi pazīstams dzejnieks. Kopš 2009. gada, kad sākās viņa radošā karjera, izdoti vairāki dzejas krājumi, autors aktīvi pie-

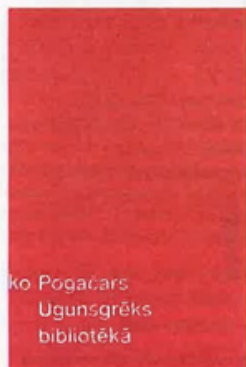
dalījies starptautiskos dzejas festivālos un atdzejojis Eiropas dzejnieku darbus turku valodā. Pēdējo gadu laikā Efe Dujans dzīvo Latvijā, ir asociētais profesors arhitektūras un dizaina fakultātē Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolā "RISEBA", kā arī viens no starptautiskā dzejas festivāla "Page Break" rīkotājiem.

Ostaps Slivinskis "Ziemas karalis un citi dzejoļi" (2025, Orbits), atdzejotāji Māra Poļakova, Māris Salējs, Ingmāra Balode, Arvis Viguls, Jānis Elsbergs.

Ostaps Slivinskis (1978) ir dzejnieks, esejists, literatūrzinātnieks un kritiķis, Ļvivas universitātes pasnieiedzis, kā arī atdzejotājs un tulkotājs no poļu, bulgāru, angļu un citām valodām. Viņa darbi tulkti vairāk nekā 16 valodās. Ingmāra Balode, viena no izlases atdzejotājām,

stāsta: “Ziema karalis” ļauj dzirdēt autora balsi un iemantot izcili smalki veidota teksta pieredzi, apdzīvot Slivinska piedāvātās ainās un ainavas šajā turbulences un melna trokšņa pārpilnajā laikā.”

Marko Pogačars
“Ugunsgreks bibliotēkā”
(2024, Orbīta),
atdzejojis Arvis Viguls.

Izlasē “Ugunsgreks bibliotēkā” iekļauti Marko Pogačara (1984) dzejoļi no krājumiem “Dēles virs Santakrusas” (2006), “Vēstījumi parastiem ļaudīm” (2007), “Priekšmeti” (2009), “Melnais novads” (2013) un “Zeme Zeme” (2017). Atdzejotājs Arvis Viguls par izlasi teic: ““Ugunsgreks bibliotēkā” ir pirmā horvātu dzejas grāmata latviešu valodā šajā gadsimtā. Tā ir lieliska iespēja sākt iepazīšanos ar horvātu mūsdienu literatūru, kā arī tvert starptautiskās laikmetīgās dzejas vēsmas.”

Arkādijs Dragomošenko
“Elējijas” (2021, Orbīta),
atdzejotājs Arvis Viguls.

Arkādijs Dragomošenko (1946–2012) ir viens no nozīmīgākajiem un ietekmīgākajiem krievu 20. gadsimta otrās puses un 21. gadsimta sākuma dzejniekiem, kurš ievēribu guvis ar to, ka dzejā un savdabīgā prozā savienojis krievu padomju neoficiālo intelektuālo tradīciju un rietumu, jo īpaši amerikāņu, laikmetīgās literatūras strāvojumus. Dzejniece, publiciste Liāna Langa par atdzejojumu raksta: “Savas paaudzes talantīgākais dzejnieks Arvis Viguls paveicis apbrīnojamu darbu, pietuvinot mums Arkādija Dragomošenko dzeju maksimāli iespējamā tuvinājumā, turklāt ikviens zinātājs novērtēs sarežģītības pakāpi, ar kuru atdzejotājs spoži ticis galā.”

Knuta dienu organizē Salaspils novada bibliotēka un Salaspils novada pašvaldība ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Rakstnieku savienības un Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu.

Serhijs Žadans
“Harkivas Dinamo”
(2023, Orbīta),
atdzejotāji Māra Poļakova,
Māris Salējs, Ingmāra
Balode, Jānis Elsbergs.

Nobela prēmijai nominētā ukraiņu dzejnieka Serhija Žadana (1974) dzejas izlasē “Harkivas Dinamo” apkopoti no 2001. līdz 2021. gadam tapuši teksti. “Serhijs Žadans, pirmkārt, ir dzejnieks. Ģeniāls dzejnieks. Saka, ka Raini ar varu mīlēt nepiespiedisi. Bet mīlēt Žadanu nav jāpiespiež: pietiek ar divām viņa rindām, lai būtu trāpīts sirdī, lai būtu trāpīts visai tavai būtībai.” Tā par ukraiņu rakstnieku un Ukrainas brīvības cīnītāju Serhiju Žadanu saka tulkotāja Māra Poļakova.

Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28.08.2026

Jaunie bibliotekāri satiekas, lai mācītos, iedvesmotos un stiprinātu kopienas

Baltijas Jauno speciālistu saiets 2026. gada augustā Jaunolainē un Olainē pulcēja jaunos bibliotēku speciālistus no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Šī gada saieta tēma – “Vienoti nenoteiktības laikā: jauni bibliotekāri stiprām kopienām”.

Saieta sākumu īpašu padarīja arī uzrunas un vēlējumi no cilvēkiem, kuri ikdienā rūpējas par bibliotēku un kultūras dzīves attīstību. Dalībniekus sveica Latvijas Bibliotekāru biedrības pārstāve Baiba Īvāne un Olaines Kultūras centra direktore Rūta Bergmane, uzsverot sadarbības, kopābūšanas un jaunu ideju nozīmi. Savukārt ar stāstu par “Kopiena lasa” un tās tapšanu dalījās idejas autore Olaines 1. vidusskolas bibliotēkas vadītāja Aija Jankava.

Divu dienu laikā bija iespēja iepazīt kolēģus no kaimiņvalstīm, dalīties ar savām zināšanām un pieredzi, piedalīties dažādās komandu aktivitātēs un iepazīt Jaunolaines, Gaismu un Olaines bibliotēku darbu. Īpaši vērtīgas bija neformālās sarunas, kurās varēja uzzināt, ar kādiem izaicinājumiem un iespējām saskaras jaunie bibliotekāri citviet Baltijā. Saieta otrajā dienā dalībnieki devās uz Jūrmalu. Paviesojās Raiņa un Aspazijas vasarnīcā, apmeklēja Jūrmalas Centrālo bibliotēku un iepazīna tās darbu. Tieši kopienas sajūta Olaines novadā caurvija visu saietu. Šī tikšanās atgādināja, ka arī nenoteiktības laikā bibliotekāri var būt spēks, kas vieno cilvēkus. Un viss sākas ar kopābūšanu, sarunu un vēlmi mācīties citam no cita. ●

Avots: Olaines Domes Vēstis
Datums: augusts, 2026

Veidos bērniem mūsdienīgāku vidi

ZANE BIKOVSKA

Madonas novada bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļu gaida pārmaiņas – ar projekta palīdzību paredzēts pārveidot tās telpas un vidi, lai bibliotēka kļūtu bērniem vēl saistošāka, mūsdienīgāka un ērtāka. Jaunā iecere vērsta ne tikai uz telpu vizuālu atjaunošanu, bet arī uz tādas vietas veidošanu, kur mazie lasītāji vēlēties ienākt, nesteidzīgi uzkavēties, lasīt, izzināt un radoši darboties.

Mainoties tendencēm, mainās arī tas, ko lasītāji sagaida no bibliotēkas, tādēļ svarīgi ir neapstāties pie sasniegtā un turpināt pilnveidoties. Šādi projekti ir iespēja paraudzīties uz ierasto vidi no jauna skatpunkta, ieviest mūsdienīgus risinājumus un radīt apstākļus, kas atbilst gan mazāko, gan lielāko lasītāju vajadzībām un interesēm. Tas ir ieguldījums ne tikai telpās, bet arī bibliotēkas attīstībā un tās nākotnē, veidojot vietu, kur grāmatas un lasīšana satiekas ar bērna zinātkāri, radošumu un vēlmi atklāt ko jaunu. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība jau vairākus gadus izsludina projektu konkursu "Iedvesmas bibliotēka", kurā tiek realizētas divas trīs idejas.

Pagājušā gada nogalē Madonas novada bibliotēka saņēma priecīgu vēsti – Bērnu literatūras nodaļas izstrādātais projekts "Košā lasītava: mūsdienīga zona mazajiem lasītājiem" ir atbalstīts! "Iedvesmas bibliotēka" projektā biedrība nodrošina 50 % (maksimāli 10 000 eiro) no projekta īstenošanas izmaksām, profesionāla arhitekta radītu telpu un

Par gaidāmajām pārmaiņām priecājas arī Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Ija Ezeriņa.

Foto – AGRIS VECKALNIŅŠ

mēbeļu dizainu, konsultācijas un organizatorisku atbalstu bibliotēkai projekta īstenošanā. Februārī biedrības projekta vadības komanda ar arhitektiem Daini Bērziņu un Nitu Apsiti viesojās Madonas bibliotēkā, apsekoja telpas, tikās ar bibliotēkas direktori, darbiniekiem, klātesot Madonas novada domes priekšsēdētāja vietniekam sociālajā, veselības un kultūras jomā Zigfrīdam Goram, lai vienotos par tālāku projekta virzību. Madonas novada bibliotēkas direktore Imelda Saulīte informē: – Madonas simtgadē Bērnu literatūras no-

daļu sagaida pozitīvu pārmaiņu laiks. Domes sēdē pagājušā gada rudenī šis jautājums jau tika skatīts, deputāti lēma par pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanu projekta apstiprināšanas gadījumā. Projekta gaitā bibliotēkas apmeklētājus priecēs gan dizaina mēbeles, gan vides objekts-dizaina instalācija "Ābele", kas radīta ar īpašu filozofisko nozīmi. Bērnu literatūras nodaļa iegūs jaunu izskatu. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības finansējums ir 10 000 eiro, otra daļa tiek segta no pašvaldības līdzekļiem. Jau-

tājumi par projekta īstenošanu apspriesti pašvaldības Centrālajā administrācijā ar Finanšu nodaļas vadītāju, Iepirkumu komisijas speciālisti, kā arī Juridiskās nodaļas vadītāju. Projektu ieviešanas nodaļas speciālisti ir sagatavojuši pieteikumu, lai nodrošinātu iepirkuma procedūru. Paldies visiem par atbalstu!

Kārtējā domes sēdē, kas notika 27. augustā, deputāti vienbalsīgi pieņēma lēmumu piešķirt nepieciešamo finansējumu projekta "Košā lasītava: mūsdienīga zona mazajiem lasītājiem" īstenošanai.

Avots: Stars

Datums: 01.09.2026

Pirmklasnieki bauda "džungļus" bibliotēkā

Bērni meklēja eksotiskus dzīvniekus, pārvarēja šķēršļus, dziedāja un dejoja

SODIEN šie bērni sāk mācības Jaunjelgavas pamatskolas 1. klasē.

Agitas Grīnvaldes-Irukās foto
→ 3. lpp.

Pirmklasnieki bauda "džungļus" bibliotēkā

TIKŠANĀS Jaunjelgavas pilsētas bibliotēkā topošajiem pirmklasniekiem kļuvusi par skaistu tradīciju.

→ 1. lpp.

Jaunjelgavas bibliotēka uz mazu brīdi pārvērtās istā džungļu pasaulē, kurā topošie Jaunjelgavas pamatskolas pirmklasnieki meklēja eksotiskus dzīvniekus, pārvarēja šķēršļus, dziedāja un dejoja.

AGITAS GRĪNVALDES-IRUKAS
TEKSTS UN FOTO

Tematiskais pasākums pirmklasniekiem, ko rīko pilsētas bibliotēka, kļuvis par skaistu tradīciju vairāku gadu garumā. "Kad dēls sāka iet pirmajā klasē, mēs ar bērnu vecākiem izdomājām viņus pārsteigt un iestudēt nelielu ludziņu pēc Margaritas Stārastes stāsta "Tince grib mācīties" motīviem. Iestudējumā bija iesaistītas mammas, tēti, brāļi un māsas. Viss notika lielā slepenībā, lai

bērni neko neuzzinātu, un viņiem tas tiešām bija liels pārsteigums," stāsta Jaunjelgavas bibliotēkas bibliotekāre Vīta Taškaua. Pasākums izvērtēs tik jauks, ka gribējās turpinājumu. Tā aizsākās jauna tradīcija pirms 1. septembra aicināt pirmklasniekus uz izklaidējošu un izziņošu tematisko pasākumu bibliotēkā. Vecajās telpās gan valdīja šaurība, taču tas netraucēja izbaudīt dažādu stāstus. Tēmas bija vairākas — tika meklēti pirātu dārgumi, satikta Sarkangalvīte un vilks un citi bērnu iemīļoti personāži. Reizēm pasākumi notika arī ārā — kultūras nama iekšpagalmā vai Vecpilsētas laukumā.

Pēdējos astoņus gadus pasākumu bērniem rīko bibliotēkas bērnu nodaļas vadītāja Solvita Vanaga. Viņa ilgus gadus strādājusi par pirmssko-

las pedagogu un ļoti labi saprotas ar bērniem. Kolēģes slavē Solvitas rīkotos pasākumus, jo viņa ar lielu rūpību izvēlas tēmu un nopietni pārdomā katru niansi. Šogad pasākums notika tieši pēc lielās vētras. Ilgstais elektrības un interneta trūkums gan traucēja īstenot visas ieceres, kā izdomāts, taču bērni bija priecīgi un ar lielu aizrautību iesaistījās visās aktivitātēs. Meklēja burtus un lika vārdus, iepazīna dažādu džungļu dzīvniekus un atrada viņu attēlus grāmatās, kopīgi veidoja pitonu, meklēja džungļu Karaļa Lauvas pazudošo grāmatu.

Bibliotēkas darbinieces, atceroties iepriekšējo gadu pasākumus, atzina, ka tas ir lielisks veids bērniem labāk iepazīt vienu otru, radoši izpausties un darboties komandā. ♦

Avots: Staburags

Datums: 01.09.2026

NODARBĪBAS RŪJENAS SENIORU MĀJĀ.

No šifrētiem vārdiem līdz šokolādes konfektēm

Kādā no «Liesmas» rakstiem jau minējām, ka šovasar Naukšēnu bibliotēkā aktuāls ir jauns pasākumu cikls, kas notika divreiz mēnesī – *Bērnu Vasaras Grāmatu Klubā*, šifrētā nosaukumā BVGK. Kāpēc šifrētā? Bērniem patīk noslēpumi, patīk būt piederīgiem kādai grupai. Iespējams, arī tāpēc viņiem patīka, ka kādā no BVGK sākuma nodarbībām katrs, arī bibliotekāri, izvēlējās savu šifrēto vārdu, kuru lietojām visās turpmākajās nodarbībās. Un tad jocīgajā vārdā bija vieglāk uzrunāt pieaugušos, drošāk izteikt savu viedokli, kad pārrunājām sajūtas vai lasīto, ieteikt savus priekšlikumus nākamajām nodarbībām.

BVGK šovasar regulāri apmeklēja 32 bērni ne tikai no Naukšēniem, bet arī no Rūjienas, Koņiem, arī vasaras ciemiņi, vecumā no 5 līdz 12 gadiem. Katras reizes vidējais apmeklējums ir 19 klubīņa dalībnieki. Kopīgi, lasot uz vietas bibliotēkā, (dodot iespēju katram, kurš prot lasīt) būs izlasījuši vasaras izaicinājuma «Grāmatons» ģimenes grupas grāmatu komplektu, ielasiņusies arī Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2026 kolekcijā, esam izspēlējušies burtu, galda, kustību spēles, sadarījuši dažādus radošus darbus. Daļa no pēdējiem radošajiem darbiem (rotālu dzīvnieku ēnu stāsti un telpiskie dzīvnieki, tiem piedāvāsim arī pēdējās nodarbības portreti) tiks uz laiku atstāti bibliotēkā izstādē apskatei citiem apmeklētājiem. Kādas vecmāmiņas komentārs, atnākot pēc mazbērna: «Kā jūs to bērnu varat piedabūt darboties 2,5 stundas?! Mājas negrib ne lasīt, ne zīmēt, bet te – nevar prom dabūt!» Jānovēl, lai lasīt un darboties prieks bērniem skolas laikā turpina tikai augt!

Cita regulāra ārpus bibliotēkas aktivitāte ir tikšanās ar Rūjienas Senioru mājas klientiem. Pērn, vēlā rudenī, saņēmām jautājumu, vai Naukšēnu bibliotēka būtu gatava ciemoties pie senioriem, lai viņu ikdienu padarītu piepildītāku un interesantāku? Rezultātā šogad reizi 4 – 5 nedēļās Naukšēnu bibliotekāri, pārsvarā M. Kupča, kura radusi sirsnīgu kontaktu ar Senioru mājas klientiem jau pirms darba pieredzes bibliotēkā, dodas uz Rūjienas Senioru māju ar tematisku nodarbību, kurā lasām priekšā grāmatas, kopīgi veicam dažādus uzdevumus, veicam radošu darbu. Esam lasījuši gan J. Jaunsudrabiņa, gan S. Kaldupes, gan mūsdienu autoru darbus, anekdotes. Nupat augusta tikšanās reizē – N. Brambergas un L. Margevičas *Vienaldzīgo nav!* jeb *virvoti lasāmgabali miesai un dvēselei* un *Kārumpasakas*.

Pēc pasakas par šokolādes pupiņām iedvesmotie seniori savām rokām darināja šokolādes konfektes. Noslēguma sveicienā – dažī iedvesmas teksti no K. Mičules foto un pārdomu izstādes «Stopkadr», kas kādu laiku turpinās ciemoties Rūjienas Senioru mājā. Kā pēc nodarbības teica Rūjienas Senioru mājas darbinieki: «Tik mīla un sirsnīga diena pie mums, Rūjienas Senioru mājā! Mēs no sirds sakām milzīgu paldies atraktivajām un atsaucīgajām Naukšēnu bibliotēkas meitenēm, kuras atveda līdzī ne tikai aizraujošus stāstus, pasakas un brīnišķīgu

VAR RUNĀT PAR SAVĀM SAJŪTĀM, IZMANTOJOT KARTIŅAS.

izstādi, bet galvenais – savu siltumu, rūpes un gaišumu. Mūsu senioru acīs mirdzēja patiesi priecīgs, klausoties un līdzdzīvojot, bet visemocionālākais mirklis bija kopīgā darbošanās – pašu rokām gatavot gardas konfektes ar mīlestību. Šādi brīži sasilina sirdi un rada īstas mājas sajūtu!»

Bibliotēka iesaistās arī kopienai svarīgu notikumu veidošanā – tikko darinājām Baltijas ceļa 37. gadadienui veltīto Ziedu paklāju, būsīm arī daļa no Naukšēnu Brūža svētkiem, piepildot *Bibliotēkas šķūnīti* Brūža teritorijā ar noformējumu un radošu darbošanos.

Uz vietas Naukšēnu bibliotēkā allaž redzamas gan tematiskās iespiedizdevumu, gan vizuālās mākslas izstādes, kas nepārtraukti nomaina cita citu, dažkārt reizē izstādītas vairākas. Vēl pēdējās augusta dienas apmeklētājus priecē Cēsu fotogrāfa Andra Vētras fotogrāfijas. Regulāra sadarbība ir ar Vālmieras muzeju, no kura iespējams deponēt dažādas tematikas ceļojošās izstādes, bet septembrī pirmo reizi sadarbosimies ar Latvijas Nacionālo dabas muzeju, tad pie mums viesosies izstāde «Lācis – mūsu kaimiņš», kurā atspoguļota lāču savvaļas dzīve tiešām tepat kaimiņos, Igaunijā. Klāt pievienotie apraksti centīsies kļiedēt mīļus, mazināt nepareizas rīcības radītus riskus, nodrošināt sugas aizsardzību un cilvēku un lāču ilgtspējīgu līdzāspastāvēšanu.

Visa septembra garumā dzīvosim Dzejas dienu tematikā, un tieši jūs, mīļie lasītāji un apmeklētāji, būsiet tie, kas veidos šo saturu *Dzejas dienu radoši dzejiskās spēlēs* – meklēsiet dzeju āķīgos, varbūt samaidīgos uzdevumos un sevi. Kā? Nāciet uz bibliotēku, uzzināsiet!

Kadrija Mičule,
Naukšēnu bibliotēkas vadītāja

Bērns, kurš grib lasīt, – galvenais nosacījums ir vecāku iesaiste

Viens no lielākajiem bērna draugiem ir garlaicība. Tā motivē lasīt un meklēt nodarbes ārpus ekrāna.

Ar būvzinženieri Feliksu Ciunelu un viņa bērniem – Adriju (9) un Renāru (12) – tiekamies Olaines bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā. Bibliotēkarei viņi ir ļoti pazīstami apmeklētāji – vieni no aktīvākajiem lasītājiem Olainē, kuri te viesojas regulāri. Arī šodien ir atnesuši krietnu grāmatu kaudzi nodošanai un izraudzījušies jaunas līdzņemšanai. Mēs tiekamies vienu dienu pēc 2026. gada augusta postošās vētras, kad elektrība vēl visur nav atgriezies, bet Ciunelu mājās gaismā jau spīd kopš vakardienas. "Viņi zināja, ka mums tas ir īpaši aktuāli – bērniem taču vajadzēs lasīt!" saka Felikss, kura ģimenē lasīšana ir daļa no ikdienas.

Kāds ir "noslēpums" tam, ka jūsu bērni labprāt lasa? Kā to panācāt?

Felikss. Viss sākās ar to, ka vakaros lasījām grāmatas bērniem, kad viņi vēl bija pavisam maziņi – aptuveni no gada vecuma. Sākumā īsu brīdi, kādas piecas minūtes, bet pakāpeniski palielinot šo laiku līdz 15, 20 minūtēm. Svarīgi, ka to dara katru vakaru, sistemātiski. Ar sievu izlēmām, ka gribam šādu īpašu laiku katru dienu, kuru veltām bērnam. Un tā tas ir palicis līdz šodienai – lai arī abi lielākie bērni jau sen lasa paši, arī lasīšana priekšā ir saglabājusies.

Kāpēc tieši grāmatas?

Vai abi ar sievu daudz lasāt?

Felikss. Nē, neesam paši aktīvākie lasītāji. Bērniībā daudz slimoju, tad sanāca lasīt diezgan daudz. Īpaši patika fantastika. Tagad vairāk klausos audiogrāmatas. Bet lasīšanas rituāls ģimenē sākās, jo gribējām kaut ko darīt kopā un tā, lai laiks tiktu pavadīts vērtīgi. Grāmata šķita labākais variants, jo tas arī ieaudzina cilvēkā vēlmi lasīt.

Vai meklējāt grāmatas, kas piemērotas bērnu vecumam, vai lasījāt visu, kas pašiem patika?

Felikss. Sākumā, kamēr bērni ir tik mazi, ka nevar pretoties, izvēlējamies to, kas vairāk patika pašiem [smējas]. Vēlāk, kad mazajam parādās raksturs, tu redzi, kas viņu aizrauj un kas ne pārāk. Tad jāpieskaņojas bērnam. Sākumā tās bija īsas grāmatīņas, bērnu dzejoļi, bet pamazām var pierast pie sarežģītākiem tekstiem.

Lielākā problēma ir laika pavadīšana telefonos, tāpēc lasīšana vairs nešķiet interesanta. Varbūt ekrāna laika limits var palīdzēt. Ja iesāk lasīt aizraujošu grāmatu, tad jau būs interese paņemt arī nākamo. Un izrādās, ka lasīšana nav nemaz tik grūta, bet ir diezgan interesanta.

Jums abiem ir līdzīgas šķirīgas mīļākās grāmatas, bet vai atceraties, kas jums patika agrāk?

Renārs. Pirms sāku mācīties skolā, sāku lasīt Hariju Poteru. Sērijas pirmā daļa man palikusi atmiņā visspilgtāk. Sākumā mamma un tētis lasīja priekšā, tad sāku lasīt pats. Visspirmis ļoti lēnām, bet tad ātrāk, jo gribējās uzzināt, kas notiks tālāk.

Adrija. Kad biju maza, visvairāk man patika princešu grāmatas.

Felikss. Varu piebilst, ka mūsu ģimenē superhits bija dzejoļi "Zinātkārais kaķēns" [bērnu dzejoļu grāmata, no poļu valodas tulkojusi Valija Sarkane, atdzejojusi Ieva Tarvida, "Zvaigzne ABC"]. Tas ir tik daudz lasīts, ka aizvien atceros šo dzejoļu no galvas.

Un šābrīža mīļākās grāmatas?

Renārs. Man tā ir grāmata "Artēmijs Fauls" – tā ir vienlaikus fantastika, taču

viss notiek mūsdienās. Ļoti interesanta ir feju pasaule, un arī aizraujošs ir galvenais tēls Artēmijs Fauls, kurš ir ļoti gudrs un apķērīgs. Un stāsts ir aizraujoši uzrakstīts.

Adrija. Mana mīļākā grāmata ir "Harijs Poters un Fēniksa ordenis". Esmu izlasījis visu sēriju, bet šī man patik vislabāk, jo tā ir bieza un to var lasīt ilgāk.

Vai tagad arī lasāt katru dienu vai tad, kad sagribas?

Renārs. Es lasu diezgan daudz. Gandrīz katru dienu.

Adrija. Man arī iznāk gandrīz katru dienu.

Jūs katrs savā klasē droši vien esat lielākie lasītāji. Vai citi bērni par to nav pārsteigti?

Renārs. Neesmu vienīgais – ir vēl daži, kam patik lasīt. Varbūt viņi nezina, ka esmu izlasījis tik daudz, bet nekā īpaši

pārsteidzoša tur nav.

Kā jums pašiem šķiet, kā var ieinteresēt bērnus lasīt?

Renārs. Pirmā problēma ir grāmatu vāki – daudzi izvēlas grāmatu pēc tās krāšņā vāka, taču saturs citreiz nemaz nav tik aizraujošs. Ir ļoti gari ievadi, kuriem bērni netiek pāri, un grāmatu pamet. Vajadzētu, lai notikumi sākas ātrāk. Un grāmatu vāki vai nosaukumi... dažreiz tie nav tik interesanti, lai šo grāmatu izvēlētos, tāpēc tā paliek neizlasīta. Lai arī varbūt ir laba.

Adrija. Es bieži izlasu īso tekstu par grāmatu tās aizmugurē. Ja tas mani ieinteresē, tad es izvēlos šo grāmatu.

Vai vari minēt kādu piemēru?

Adrija. Mani ļoti aizrāva "Komisārs Caps" [bērnu detektīvgrāmatu sērija, autori Katja Reidere un Dirks Hennigs, no vācu valodas tulkojusi Ilona Burka, "Zvaigzne ABC"] un "Lases un Majas detektīvaģentūra" [bērnu detektīvgrāmatu sērija, autori Martins Vidmarks un Helēna Villisa, no zviedru valodas tulkojušas Daina Grūbe un Inga Grezmane, "Zvaigzne ABC"].

Felikss. Par to, kas pievērs bērnus lasīšanai. Pirmkārt, jau pieminētā lasīšana priekšā. Otrkārt, kopš piedzima bērni, mums mājās vairs nav televizora. Jūtamies bez tā ļoti labi. Protams, mēs kopā skatāmies multenes, bet tie ir īpaši vakari, kad ieslēdzam projektoru un skatāmies multenes visi kopā. Trešā lieta, ekrāna laika ierobežojumi, kas mūsu gadījumā ir diezgan strikts nosacījums. Mēs ar sievu uzskatām, ka viens no lielākajiem bērna draugiem ir garlaicība. Jo garlaikojoties tu esi spiests izdomāt, kā sevi nodarbināt. Vai nu tā ir grāmata, vai kāda nodarbe ārā – garlaicība motivē kaut ko darīt un piedzīvot.

Ko cilvēkam dod tas, ka viņš lasa?

Felikss. Bērnam – veidojas un tiek trenēta iztēle. Pieaugušajam grāmata ļauj atslēgties no ikdienas, atpūsties.

Adrija. Man tas ir tā, ka, izlasot vienu grāmatu, es gribu nākamo. Un tas ļauj labāk iepazīt pasauli.

Renārs. Var nokļūt vietās, kur nav iespējams pabūt dzīvē. Var piedzīvot visu ko. Ja iejūties tekstā, tas var būt ļoti interesanti. Laiks paiet ātri.

► Turpinājums 3. lpp.

► Turpinājums no 2. lpp.

Vai jums ir kādi labi piemēri no latviešu autoru sarakstītām grāmatām?

Adrija. Jā, piemēram, Viestura Ķerus
"Korras pasaules" ["Liels un mazs"].

Renārs. Man patīk Dzintara Tilaka
grāmatas, tikai žēl, ka to ir tik maz. Esmu
izlasījis visas, kas pieejamas bibliotēkā.

Jums ar skolā uzdoto vasaras lasīšanu droši vien nav nekādu problēmu?

Renārs. Mums ir jālasa grāmatas, kas
iekļautas Bērnu žūrijā, bet es tās jau biju
izlasījis... pirms vasaras.

Adrija. Mums ieteica izlasīt trīs grāmatas,
bet es būšu izlasījusi vairākus desmitus.

Ko jūs ieteiktu tiem bērniem, kuri līdz šim nav lasījuši, bet gribētu pamēģināt?

Adrija. Lielākā problēma ir laika
pavadišana telefonos, tāpēc lasīšana
vairs nešķiet interesanta. Varbūt ekrāna

laika limits var palīdzēt. Ja iesāk lasīt
aizraujošu grāmatu, tad jau būs interese
paņemt arī nākamo. Un izrādās, ka
lasīšana nav nemaz tik grūta, bet ir
diezgan interesanta.

Renārs. Vajadzētu sākt ar plānākām,
vienkāršākām grāmatām. Un jāsaprot,
kas cilvēku interesē. Vēl es ieteiktu sākt
ar Hariju Poteru – tas ir stāsts, kas ievelk,
un pēc pirmās daļas izlasīšanas daudzi
grib ķerties pie nākamās. Lasīšana ar
laiku kļūst raitāka, pamazām tas kļūst
aizraujoši.

Felikss. Ja runā par konkrētām
grāmatām, ieteiktu sākt ar mazā pūķa
Kokosrieksta sēriju [vācu autora Ingo
Zignera bērnu grāmatu sērija, latviski
izdevis J. Rozes apgāds]. Šo sēriju gan
pirkām, gan ņēmām bibliotēkā. Arī
bibliotēkas apmeklējums ir svarīgs
posms lasīšanā, jo grāmatas ir dārgas,
ne visas var nopirkt. Bet galvenais
nosacījums ir vecāku iesaiste. Līdzīgi
kā ar puķēm dārzā – tās ir jālaista un
jāapčubina, un arī bērns prasa vecāku
uzmanību. Ja vecāki iesaistīsies, tad viss
būs labi. ●

Augustā ieteiktās grāmatas

Adrija iesaka:

"Harijs Poters un Fēniksa ordenis", Džoanna K. Roulinga.

No angļu valodas tulkojuši Ingus Josts, Ieva Kolmane, Sabīne Ozola,
Māra Poļakova ("Zvaigzne ABC").

Renārs iesaka:

"Artēmijs Fauls", Oīns Kolfers.

No angļu valodas tulkojusi Ieva Kolmane ("Jumava").

Felikss iesaka:

"The Expanse", James S. A. Corey (Daniel Abraham,
Ty Frank). Romānu sērija, līdz šim sērijā iznākuši deviņi romāni.

Osvalds iesaka:

"Sapņi pilnos teikumos", stāstu krājums,
Ilze Jansone ("Dienas grāmata").

Bibliotēkas aicina piedalīties akcijā "Dzejas dzīpari"

Smiltenes novada bibliotēkās septembris būs īpašs – dzejas mēnesis, ko tās aizvadīs ar vienojošu ideju. Proti, novada pilsētās un pagastos norisināsies kopīga akcija "Dzejas dzīpari".

Visā Latvijā šomēnes notiek ikgadējās Dzejas dienas ar moto "Dzeja dzied!", un ikviens aicināts sekot līdzi ritmiskai un iedvesmojošai dzejai, kas ir ne tikai lasāma, bet arī klausāma, – gan dzejai mūzikas pavādjumā, gan bez tā.

Varēs piedzīvot dzejas noskaņas

Smiltenes novada bibliotēkās šī gada svētkus sagaida ar akciju "Dzejas dzīpari".

"Akcijas pamatā ir simbolisks dzejas pavadēns, kas septembrī izvisies cauri katram Smiltenes novada pagastam un pilsētai, dāvājot ikvienam iedzīvotājam iespēju piedzīvot dzejas noskaņas. Katrā bibliotēkā šis pavadēns iegūs atšķirīgu veidolu un radošu izpaušmi, taču visus notikumus vienos kopīgs stāsts par dzeju, tās spēku un klātbūtni mūsu ikdienā," skaidro Smiltenes novada vecākā bibliotekāre Sanita Lārmāne.

Septembris – dzejas mēnesis – Smiltenes novada bibliotēkās piedāvās daudzveidīgu pasākumu programmu, piemēram, bibliotēkās viesosies un ar lasītājiem tiksies pazīstami dzejnieki, mūziķi un rakstnieki, notiks dažādas radošas un interaktīvas aktivitātes gan bērniem, gan pieaugušajiem. Visi pasākumi būs bez ieejas maksas.

Akcijas norises novada bibliotēkās iemūžinās video, kas šomēnes būs skatāmi "Facebook" Smiltenes novada bibliotēkas kontā.

Dzejas dzīparu tišanā bibliotēkām nāks palīgā arī citas iestādes. Piemēram, Grundzāles bibliotēka no 14. līdz 18. septembrim rīkos akciju "Dzeja uzdzied estrādē" sadarbībā ar Grundzāles pamatskolu, savukārt Trapenes bibliotēka 11. septembrī pulksten 10 piedāvās pasākumu "Dzejas dzīpari" kopā ar sociālās aprūpes centru "Trapene".

Šomēnes būs iespēja bibliotēkās arī klātienē satikt cilvēkus, kuri paši raksta dzeju un to izdzied dziesmās.

Būs Magone, "Lustīgā Blumizera" solists un citi

Jau rakstījām, ka piektdien, 4. septembrī, pulksten 17 Raunas bibliotēkā viesosies dziesminieks Kārlis Kazāks.

Staļeti no Raunas pārņems Smiltenes bibliotēka, 10. septembrī pulksten 15 aicinot uz tikšanos ar mūziķi un dziesmu autoru Mārtiņu Kanteiru, kurš raksta arī dzeju. 2025. gadā klajā nāca viņa debijas dzejoļu krājums "Cilvēcība" ar aicinājumu apstāties mūsdienu pasaules troksnī – sociālo tīklu paziņojumu, viedokļu gūzmas un nemītīgās steigas vidū.

Tajā pašā dienā, 10. septembrī, pulksten 11.50 Palsmanes bibliotēkā varēs tikties ar bērnu grāmatu autori Zani Zustu.

Dienu vēlāk, 11. septembrī, pulksten 18 uz pasākumu "Randiņā ar dzeju" kopā ar Mārtiņu Bergmani – grupas "Lustīgais Blumizers" dibinātāju, solistu un dziesmu autoru – aicina Bilskas bibliotēka sadarbībā ar Birzju bibliotēku. Pasākums notiks pie Bilskas pagasta pārvaldes ēkas, bet lietus gadījumā – pagasta pārvaldes zālē.

Nākamā dzejas dzīparu tālāk vis Apes bibliotēka, 18. septembrī pulksten 17 piedāvājot tikšanos ar aktie-

Smiltenes bibliotēkas vecākā bibliotekāre Līga Seržante-Jaunzema aicina lasītājus septembrī – dzejas mēnesī – bibliotēku plauktos pameklēt sev arī kādu dzejas grāmatu. Piemēram, pieprasīti ir Guntara Rača dzejoļu krājumi, tai skaitā viņa jaunākā grāmata "Uzplaukt".

FOTO: SANDRA PĒTERSONE

ri, dzejnieku un mūziķi Vari Vētru koncertprogrammā "Tu esi skaista visos niekos, sīkumos!".

Septembra otrajā pusē dzejas pavadēnu tālāk šķetinās citas novada bibliotēkas.

Launkalnes bibliotēka 25. septembrī pulksten 16 aicina uz savu Dzejas dienu sveicienu "Dzeja dzied" Launkalnes tautas namā sadarbībā ar Launkalnes Tautas namu.

Variņu bibliotēka 26. septembrī pulksten 13 piedāvā tikties ar TV personību Magoni Liedeskalnu, kurā arī raksta dzeju. Piemēram, 2025. gadā klajā nāca Magones Liedeskalnas jaunākais dzejoļu krājums "Magonu dvēseles", noslēdzot viņas dzejas triloģiju.

Savukārt Gaujienas bibliotēka 26. septembrī pulksten 19 gaidīs Gaujienas muižas parkā uz tikšanos ar

dziesminieku un dzejnieku Lauri Valteru.

Bērniem un jauniešiem – "Dzejas bingo"

Dzejas dienu laikā – no 7. līdz 25. septembrim – Smiltenes bibliotēka arī padomājusi, kā dzejas pasauli atklāt bērniem un jauniešiem un to izdarīt neierastā un interaktīvā veidā caur aktivitāti "Bibliotēkas Dzejas bingo".

Aktivitātes dalībnieki varēs noklausīties sešus dzejoļus, kurus ierunājusies Smiltenes bibliotēkas bibliotekāre. Trīs dzejoļi būs pieejami bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā Dakteru ielā 27, bet trīs – Bērnu apkalpošanas nodaļā Gaujas ielā 1. Lai noklausītos ierakstus, būs jāskenē pie katra dzejoļa izvietotais kvadrātkods (QR kods), tāpēc dali-

bai nepieciešams viedtālrunis ar kvadrātkoda skenēšanas iespēju.

Klausoties katru dzejoļu, dalībniekiem būs jāatrod un jāatzīmē divi tajā dzirdētie vārdi. Uzdevumā būs iekļauti arī lieki vārdi, tāpēc jāklausās vērīgi, lai veiksmīgi aizpildītu savu "Dzejas bingo" darba lapu, ko izsniegs bibliotēka. Aizpildītās darba lapas līdz 25. septembrim jāiesniedz Smiltenes bibliotēkā (Dakteru ielā 27 vai Gaujas ielā 1), lai pretendētu uz balvām. Pēc aktivitātes noslēguma no visiem dalībniekiem tiks izlozēti vairāki laimētāji, kuri saņems pārsteiguma balviņas, informē Sanita Lārmāne.

Sīkaku informāciju par Dzejas dienu pasākumiem interesenti var uzzināt savas pilsētas vai pagasta bibliotēkā. ☐

— Sandra Pētersone

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 04.09.2026

Grāmatu apmaiņas āra soliņiem ir sausa alternatīva

KAS UZ SIRD,
LASĪTĀJ?

Sanita Liepina

Nu jau vairākus gadus pie Talsu Galvenās bibliotēkas ir soliņi, kas darbojas kā grāmatu plaukts. Ideja lieliska — jebkurā diennakts laikā tur var ielikt izdevumu, kas pašam vairs nav nepieciešams, un, ja ir vēlme, apmaiņā paņemt kāda cita ziedotu lasāmvielu. Taču kāda iedzīvotāja vērsās «Talsu Vēstis» ar novērojumu, ka soliņos iekļūst mitrums, un viņai zēl savas grāmatas ziedot, jo tās sabojāsies. Talsu Galvenā bibliotēka tam jau kādu laiku atradusi citu risinājumu savās telpās.

Bibliotēkas direktore Rita Alksbirze skaidro, ka lietus āra soliņos neiekļūst, bet to konstrukcija un novietojums, iespējams, veicina mitruma un kondensāta veidošanos. Par šo problēmu informēts arī uzņēmējs, kas soliņus veidojis, taču risinājuma nav. Tāpēc Talsu Galvenā bibliotēka izveidojusi alternatīvu — grāmatu apmaiņas vietu «Grāmatas Tev» bibliotēkas foajē. Un, kā šonedēļ novēroja «Talsu Vēstis», divos plauktos ir krietni vairāk izdevumu nekā āra soliņos, kas liecina, ka tie ir lasītāju pamanīti un novērtēti.

Šķiet, ka grāmatu nodošana citiem Talsos tiešām cieņā — lasāmviela, ko paņemt līdzī, atrodamā āra soliņos, bet vislielākā izvēle ir apmaiņas plauktos Talsu Galvenās bibliotēkas foajē. Tā arī grāmatām visdrošākā opcija.

Vienīgais mīnuss iekštelpu plauktiem ir tas, ka tie pieejami bibliotēkas darba laikā, bet āra soliņi — visu diennakti. Lai sirds mierīgāka, pirms likšanas soliņos, iedzīvotāji grāmatu var ievietot arī maisiņā. R. Alksbirze norāda, ka darbinieki āra soliņus regulāri uzpasē un kopj, izslauka, ja sakrājas

mitrums. Tomēr, ja reizēm kāda grāmatā tiešām samīrkušies, tā diemžēl nonāk makulatūrā. Tāpēc, ja iedzīvotāji vēlas nodot sev vairs nevajadzīgo grāmatu kādam citam, risinājums foajē tiešām ir drošāka opcija.

Talsu Galvenās bibliotēkas direktore aicina izmantot piedāvātās iespē-

jas grāmatu apmaiņai un atzīt, ka to mēdz darīt arī paši nozares cilvēki. Ja apmaiņas fondā ir kādi izdevumi, kas nav krājumā, bibliotēkas tās paņem sev, lai ir iespēja grāmatas izlasīt vairākiem lasītājiem. Jo finansējums bibliotēkām pašām neļauj iegādāties visas jaunākās grāmatas.

Autores foto

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 07.08.2026

Video bibliotēkā

GUNA RUKŠĀNE

Klāt ir — Cēsis, vecā Vendene, nu gandrīz tikpat veca kā es un līdz ar to — vērtīga. Vecums nav kliba kāja, bet gudrība, kas krājusies gadiem un gadsimtiem. Ne katram un ne vienmēr, jo ir arī ar visu neapmierinātību un igrīti, bet viņi jau nevīzīgas pasaules atklāšanas ratu. Tā laime pieder nepatīkamiem, nesavtīgiem un *nesaprastīgiem* — tā mēs jaunībā saucaim ārpas rāmjiem domājošos cilvēkus.

Mans šodienas video objekts ir pilsētas bibliotēka, kas tepat no vīlcienu un autobusu stacijas pārsimst metru tālāk mitnās skaistā, tornīšiem greznotā četrstāvu mājā. Varu tikai minēt, vai brīnīšā, ne ar ko neatdarināmā putekļu un veca papīra smarāda jausma vēl būs saglabājusies vai to būs aizslaucījuši modernā sterilizācijas slota. Negribu vilties, bet jāsaņemams un jāiet iekšā, jo galu galā ir 21. gadsimts, kur mežonīgā ātrumā pāri pasaulei brāžas jaunās tehnoloģijas un vai tad es gribu atpalikt? Nu, ja godīgi, tad gribu gan.

Man gribas paņemt rokās tikko no tipogrāfijas nākušo grāmatu. Šķiet, ka tā vēl ir silta, kā tikko cepts kukulītis. Brīdī paturēt to piespiestu pie krūtīm, tad bīkli uzliktot vāku ar atainoto apsolījumu. Neesmu sentimentāla, bet tikko jausama vijoliņu smarža pavisam reāli uz-

vējo kā apsolījums, ka nebūs nekā no šausmām, nāves bibliotēkas istabā vai septiņiem dūrieniem miskastes vākā, jo nav jau Agata Kristi, Judina vai Tālers, bet pēc visiem dramaturģijas likumiem rakstīts dāmu romāns ar ievadu, iztirzājumu, samezģojumu, kulmināciju un ... laimīgu atrisinājumu. Kā gandrīz visas televīzijā redzamās amerikāņu Ziemassvētku un Valentīndienu filmas. Mūdienu pasakas, bet tik ļoti vajadzīgas, ja nesi labi atalgots ierēdnis un pensija maza mazlītiņa — un uz Koncertzāles pasākumu biļete maksā desmito daļu no ikmēneša ienākumiem. Ak, dievs, ko tu tur filozofē, video jābūt tekstam 30 sekunžu garumā, kustīgam un interesantam, citādi redaktore neņems pretim un es veltī būšu atkūlies līdz savai dzimtajai Vendenei.

Mājai, kā redzams jau no ieejas durvīm, nesen veikts remonts. Pirmie soli un tavā priekšā mehāniski atveras ieejas vārti. Oho, nemaz nav jāpiepūlas ar visādiem tur durvju kļūķiem, arī invalīdu ratīņi tiek iekšā bez pūlēm. Lai dzīvo automātika! Vēl solis un pa kreisi redzama stiklota lete, aiz kuras divas gaidošas bibliotekāres uzklauša vēlmes un, datorā paklikšķinot, paskatās, vai grāmata ir mājās, tas ir, kādā no plauktiem. Tad gan viņām ir jāceļas un jāiet pēc vēlamā dārguma uz grāmatu plauktiem. Gandrīz kā manā jaunībā, jo grāmata ir un paliek papīra formātā. Labdien, labdien, vai

drīkst nofilmt to, kas jauns ir bibliotēkā, kā sadzīvojat ar tehnoloģijām. Ak, direktore pati atnāks, paldies, paldies!

Tavu brīnumu! Sirmas un nopietnas direktores vietā no kāpņu puses strauji tuvojas smaidoša, jauna būtene un pavīsam neierasti, parastās direktoru piesardzības vietā (nez ko te kāds atkal grib redzēt!) piedāvā izrādīt visu savu valstību. Jauns? Visam jaunajam esam atvērti. Te var nākt ikviens un justies kā mājās. Nu jā, skatos, pie datoriem sēž vairāki jaunieši. Ko dara? Nu, jāatzīst, ka jaunieši vairāk spēlē videospēles, bet laiks ir ierobežots. Vecākā paaudze gan datorus izmanto, lai nokārtotu dažādus maksājumus, daži raksta e-pastus. Mēs viņiem arī palīdzam apgūt jaunās tehnoloģijas. Viņiem mājās nav datoru un telefonu arī ir, kā tagad saka — ar podziņām. Klusi pasmaidu, cik vēl nesen es spītīgi negribēju un negribēju izmantot meitas dāvāto skārienjutīgo telefonu, bet nu dzīve mainās un es gribu strādāt ar video. Nākas piemēroties.

Pirmā stāva lasītavā pie galdīņa sēžam ieraugu visai nošņurkušu un tādā kā bibliotēkas vidē neieredzīgu vīrieti. Lūdzi atļauju nofilmt, bet viņš aizgriezās. Nē, nē, nevajag, direktore viņu aizbildina, viņi nāk sasildīties un, jā, arī uz tualeti, jo stacijas ēkā ir jāmaksā. Kā? Pilsētā nav bezmaksas tualetes? Šobrīd nav gan. Pie tūrisma informācijas centra ir remonts. Nu šitas gan kultūrai griez po-

gas ārā un kaut kā nosit manu sajūsmu par skaisto, tulpītiem greznoto atjaunoto bibliotēkas ēku, taču direktores sirsnība visu līdzsvaru.

Ejam uz otro stāvu, kur jau pa gabalu skan bērnu balstiņas. Ir pēcstundu laiks un, izrādās, te var ne tikai paņemt grāmatas, bet ar draugiem uzspēlēt kādu spēli. To ir daudz — liels plaukts dažādiem vecumiem piemērotu. Uz pufiem, nu tas gan ir moderni, bērni vienkāšī sēž un sarunājas, izskatās, ka viens pilda kādu mājasdarbu, bet vairāki lasa grāmatas. Protams, skraidīšana esot izslēgta, bet tāpat jau mazākie dažreiz aizmirst.

Vai varat kādreiz agrāk iedomāties rok koncertu bibliotēkā? Un receptu grāmatas atvēršanu ar visu degustāciju, kad bibliotēku piepilda ēdiena smaržas? Bibliotēku naktis ar stāstniekiem? Spoku stāstus? Starp citu, bibliotēka jau arī ir tāds kā šo stāstu objekts, kur var smelties iedvesmu kādam stāstam vai pat romānam. Direktore aizrautīgi man jautā un es tik filmēju viņas mirdzošās acis un deģsmes pilno stāvu, kas tik tiešām ir atvērts visam jaunajam, taču uz manu pēdējo jautājumu — vai jaunieši lasa — nemaz nevar tik viennozīmīgi atbildēt. Jā, ir aktīvi lasītāji, jā, skolu literatūras skolotāji iesaka, jā, mēs pēc pasākuma bibliotēkā vedam autorus uz skolām uz tikšanās, jā, mēs gribam veidot sabiedrisko domu, ka lasīt ir *stilīgi, fiftīgi* un *inčīgi*, kā saka paši jaunieši par

populārām lietām. Taču, kā atraut pusaudzi un ne tikai viņu no telefona Tik-tok un Instagram žiglās, asprātīgās, viņus interesējošo tēmu brīvas apspriešanas valdzinājuma, to laikam gan nezina neviens. Varbūt tā ir laikmeta iezīme ar straujo informācijas maiņu, kas neprasa iedziļināšanos, modes, sporta un šokējošu notikumu dominanti, to kopējo, kas vieno jauniešus, un, ja tu nezinaši, tad izkritis no piederības šai kopienai.

Taču, skat, viena jaunie pie stiklota lodziņa ņem no somas atnestās grāmatas. Jaunieši lasa, viņa apgalvo, vismaz manu draugu lokā. Daži gan lasa e-grāmatas, citi nepieciešamo mācībām, bet tā aina ar telefoniem rokā starpbrīžos vai gaidot autobusu ir tikai atslodze un izklaidē.

Fu, es atviegloti nopūšos. Smaidošā meitene man ir kā aklaī vīstai grauds, lai šizetu noslēgtu uz pozitīvas nots. Un arī direktore piebilst, ka trešdaļu lasītāju sastāda bērni un jaunieši līdz 18 gadiem. Vēl nav tik melns, kā viņu mālē. Braucu vilcienā atpakaļ uz Rīgu un lasu Aivaru Eipuru:

... pretī man sēdēja divi vīrieši

Viens kā jauns ārzemju profesors

Otrs — kā no tukksneša pārmācīs un dzīvei atplaucis mūks

Tie runāja bagātā latviešu valodā

Kad kāpu laukā, viens teica: — Mēs-tur bijām vakardien! □

Avots: Druva

Datums: 04.09.2026

Aizvadīta Ernesta Dinsberga 210 gadu jubilejai veltīta zinātniskā konference

Sanita Liepina

Ernesta Dinsberga ieliktie pamati turpinā iedvesmot un izglīt latviešu tautu arī divus gadsimtus vēlāk. Kubulu skola-muzejs šogad atzīmē izcilā skolotāja, rakstnieka un sabiedriskā darbinieka 210 jubileju, un kulminācija aizvadīta sestdien, 8. augustā, zinātniskajā konferencē pulcējot jomas ekspertus un interešantus, vairāku stundu garumā piedāvājot gan izziņojošas referātas, gan muzikālus priekšnesumus.

«Es domāju, ka Ernests no mākoņa malīnas var tikai priecāties — Dundagas Kultūras pils jauktā kora dziesmās skan viņa dzejojās rindas un šeit ir cilvēki, kas par viņu zina vai grib uzzināt vairāk,» tā atklājot konferenci sacīja Kubulu skolas-muzeja vadītāja Inga Ozoliņa. Klātesošo prieku papildināja Talsu novada pašvaldības ziņa, ka ir apstiprināts projekts par pirmā stāva divu telpu un gala sienas atjaunošanu. Tas nozīmē, ka ir cerība šo kultūrvēsturisko pērli saglabāt arī nākamajam paaudzēm.

Zinātniskā konference ilga vairākas stundas, un tās piedāvājumā bija patiesi interesanti referāti. Ilona Miežite atklāja, ka, dzimis dzimtbūšanā, Dinsbergs savas zināšanas ieguva smagā pašmācības ceļā. 17 gadu vecumā viņam radās iespēja strādāt pie mācītāja. Tas nelīdzinājās viņam izmantot savu bibliotēku, bet mācītāja kundze uzskatīja, ka latviešiem izglītības nevajag, tādēļ vakaros nedeva svecēs. Ernests gaismekli izveidoja no tauku paliekām un diegu gala, tā pie grāmatām pavadot daudzas nakts.

Autores foto

►► 10. lpp.

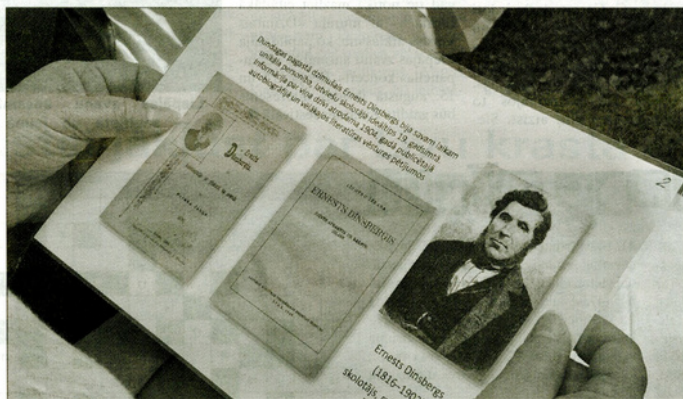
Aizvadīta Ernesta Dinsberga 210 gadu jubilejai veltīta zinātniskā konference

5. lpp. ►►

1971. gadā viņš nodeva Talsu novadpētniecības muzejam 26 eksponātus (norakstus, fotokopijas u.c.), lai palīdzētu uzsākt muzeja iekārtošanu, jo tobrīd materiālu bija maz. Muzeju atklāja 1972. gada maijā, un H. Dorbe kopā ar dzīvesbiedri iestādīja ābelīti skolas dārzā. «Herbertu Dorbi saistīja Dinsberga nepazīstamā personība — cilvēks, kurš savā mūžā bija sarakstījis, tulkojis un pārstrādājis vairāk nekā 120 grāmatu. Dorbe rūpīgi izpētīja arhīvu materiālus, vāca grāmatu pirmizdevumus un rokrakstus, uzklusēja atmiņu stāstījumus, kā arī apmeklēja viņa dzīves un darba vietas. Šis pētnieciskais darbs ilga vairākus gadus un noslēdzās ar biogrāfisko romānu «Uguns logā». Mēs Dinsbergu parasti pazīstam tādu, kāds viņš attēlots literatūras vēstures grāmatās — kā taltu viru ar kuplu, baltu bārdu. Turpretī Dorbe viņu saskatīja un romānā attēloja gan kā pusaudzi un jaunekli, gan viru spēka gados. Mēs viņu ieraugām kā dzīvu cilvēku, kurš, savā bagātajā domu pasaulē dzīvodams, pat Dundagas meža nostūrī nejutās vientuļš.»

Sirms vīrs ar baltu pilnbārdu

Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja krājumā glabājas vairākas E. Dinsberga piemiņas lietas un nepublicēti rokraksti. Mūsu novadniece, muzeja mākslas eksperte Ilona Miežite norādīja, ka viens no interesantajiem priekšmetiem ir sudraba lādīte, ko Dinsbergam 1889. gadā 50 gadu darba jubilejā un zelta kāzas dāvināja Popes zemnieki. Uz tās iegravēti četri gadskaitļi (1816, 1838, 1863, 1889) kalpo par atskaites punktiem viņa dzīvesstāstam. Pirmais ir viņa dzimšanas gads,

Dundagas pagastā dzimušais Ernests Dinsbergs bija savam laikam unikāla personība.

Autores foto

bet 1838. gadā Dinsbergs uzsāka skolotāja gaitas. Savā referātā I. Miežite atklāja, ka toreiz apstākļi bija kritiski — skola atradās purvainā mežmalā, apkārtnē cūskas un krupji, ēka bija pussagruvusi, alga nebija paredzēta — vienīgi iespēja apsaimniekot Kubulu mājas. Dinsbergs pirmo nakti pavadīja kūts augšā uz salmiem, bet mācības rudenī uzsāka desmit bērni, kuriem bija tikai viena ābece, un skolotājs burtus rakstīja uz papīra lapām pie durvīm. Savukārt 1863. gads iezīmēja lūzumu Dinsberga dzīvē. Konflikts ar jauno baronu un sadarbība ar jaunlatviešiem noveda pie kratišanās, pratināšanās un izsūtīšanas uz Jaunjelgavu, kur bija jādziļināto smagos apstākļos. Dundagā viņš atgriezās vien tad, kad zemnieki protestēja, nelaida bērnus skolā un pieprasīja atpakaļ savu skolotāju. «No 1868. gada viņš atkal strādāja par skolotāju savā vecajā vietā. Pēc desmit gadiem Dinsbergs aizgāja no skolotāja amata, tomēr palika dzīvot skolas nama augšstābā un turpināja vadīt rīta lūgšanas,

Bībeles stāstu un glitrakstīšanas stundas. Saviem pārdarītājiem, pēc paša liecības, viņš kristīgi piedeva un tos svētīja, nevēlējams neko ļaunu,» stāstīja I. Miežite. «Uz sudraba lādītes ceturtās malas ir iegravēts dāvana pasniegšanas gads — 1889. Tā bija lielākā godināšana, kādu sirmais skolotājs savā mūžā piedzīvoja. Uz svinībām ieradās ievērojami viesi no visas Latvijas, Rīgas un pat no Pēterburgas un Maskavas; dalībnieki uz Kubulu skolu sabrauca 42 ratos, un šeit notika svinīga gaviļnieku sveikšana. Pats Dinsbergs ar saviem gariem, baltiem matiem un balto pilnbārdu izskatījās ļoti cienīgs un cienījams, tomēr nebija ne pavisam bargs. Gluži otrādi — viņš bija atvērts un pretimnākošs.»

Pirmo lugu un pasaku autors

LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadotāja pētniece Māra Grudule referēja par Dinsberga nozīmi latviešu teātra rītaismā. Dinsbergs tiek uzskatīts par pirmo latviešu, kurš sarakstījis

lugu, un viņa pienesums šajā žanrā (viena oriģinālluga un četri tulkojumi) ilgu laiku palicis politiski notikumu un viņa pedagogiskās darbības ēnā. Viņš publicēja savu pirmo lugu sešus gadus pirms latviešu profesionālā teātra oficiālā sākuma. M. Grudule pieļauj, ka Dinsbergs vēlēties aizpildīt tukšo vietu latviešu literatūras žanros, kur dramaturģija tolaik gandrīz nepastāvēja. Un latviešu teātra tēvs Adolfs Alunāns atzinis, ka tieši Dinsberga luga «Skaistākais degons» devusi viņam pārliecību, ka latviešiem var būt savs teātris dzimtajā valodā. Viņš arī pirmās latviešu bērnu lugas «Zilais putniņš» autors. Pētniece norādīja, ka Dinsbergs ne tikai tulkoja, bet arī prasīgi pielāgoja darbus latviešu vīdei, stilizējot rokrakstus pat drukas burtus, kas liecina par viņa īpašo pietāti pret teksta formu.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošais pētnieks Mārtiņš Mintauris aplūkoja E. Dinsberga darbu vēstures mācību grāmatu sastādīšanā. Viņš akcentēja, ka Dinsbergs pieder paaudzei, kas dzimusi vēl dzimtbūšanas lai-

Kā muzejs sācies?

H. Dorbes muzeja vadītāja Inese Aide stāstīja par to, ka Ventspils rakstnieks Herberts Dorbe bija galvenais iniciators un dzinējspēks Ernesta Dinsberga piemiņas saglabāšanā pēc tam, kad 1964. gadā 1. septembrī bērni vairs mācības skolā neuzsāka. Divas dienas vēlāk, te ierodoties un konstatējot, ka ēka slēgta, H. Dorbe nekavējoties rakstīja Dundagas vidusskolas direktoram, interesējoties par viņa piemiņas lietu likteni. «Uz vēstules noraksta, kas glabājas muzejā, ir piezīme, ka Dundagas vidusskolas direktors nav turējies par vajadzību pat atbildēt uz šo vēstuli,» sacīja I. Aide. Tā paša gada septembrī viņš rakstīja Latvijas Padomju Rakstnieku savienībai, ierosinot dibināt memoriālo muzeju tieši skolas telpās. Viņa vizija bija izveidot klasi, kas atainotu Latvijas lauku skolas stāvokli pagājušā gadsimta sākumā. Kad Rakstnieku savienība ierosināja skolas ēku pārcelt uz Brīvības muzeju Rīgā, Dorbe stingri aizstāvēja viedokli, ka muzejam jāatrodas tā vēsturiskajā vietā.

kā, un viņa darbs (vairāk nekā 100 publikācijas grāmatās un 300 raksti) faktiski ielika pamatus tam, ko šodien saucam par latviešu inteliģenci. Tā kā Atis Kronvalds vārdu «vēsture» latviešu valodā ieviesa tikai 1868. gadā, Dinsbergs savos agrīnajos darbos lietoja apzīmējumu «pasaules stāsti», un viņš konsekventi izmantoja jēdzienu «laika gabals», lai apzīmētu vēstures periodus vai laikmetus. Mūža nogalē Dinsbergs uzsāka ambiciozu projektu — «Vispārīgā vēsture jeb pasaules notikumi no vēstures iesākuma laikiem līdz mūsu dienām», kas bija pirmais sistematiskais pasaules vēstures kurss latviešu valodā akadēmiskā līmenī. Līdz viņa nāvei iznāca četri sējumi, aptverot vēsturi līdz 11. gadsimta beigām.

Folkloras pētnieks un stāstnieks Guntis Pakalns pievērsās pasakām no Dundagas un E. Dinsberga devumam. Viņš minēja, ka Dinsberga vākums ir unikāls ar to, ka tas pierakstīts izcilā Dundagas izloksnē. Viņš bija arī bija viens no pirmajiem latviešu literārās pasakas veidotājiem un ar Dinsberga tulkojumiem un pārstāstiem latvieši iepazīna J. V. Gētes «Lapsu kūmīgu» un priekšstatu, ka lapsa ir viltīgs dzīvnieks, kā arī vācu bērnu literatūras fabulas un «Tūkstoš un vienas nakts pasakas». Viņa darbos folkloras motīvi vienmēr savijās ar spēcīgu didaktiku un kristīgo morāli. «Es domāju, ka, dzīlāk pētot un salīdzinot viņa pasaku tulkojumus un pārstāstījumus, pētniekiem atklātos vēl daudz kā interesanta. Būtu vērtīgi izziņāt, ko tieši viņš ar šīm pasakām ir darījis un kā ir izpratis pašu pasakas jēdzienu — ko viņš ir pieļicis klāt vai pagājis nost. Pārstāstot šos tekstus latviešiem, viņš, visticamāk, pats ir no sirds izpricējis, tādēļ šeit patiesi ir ko pētīt un kur rakt. Paldies viņam par to!» noslēgumā sacīja G. Pakalns. ■